LEKCJA 1 Z 5 · TEKST ARGUMENTACYJNY I ROZPRAWKA – CYKL LEKCJI DLA KLASY 7

Uważam, że… czy przypuszczam, że…? Teza, hipoteza, argument i przykład

Lekcja 1 z 5. **Pytanie lekcji:** Jak zapisać swoje zdanie, żeby dało się go bronić? Uczniowie znają z klas 4–6 tekst argumentacyjny (opinię i uzasadnienie). Na tej lekcji porządkują cztery pojęcia potrzebne do rozprawki.

Przedmiot	Język polski
Klasa	klasa 7
Cykl	Tekst argumentacyjny i rozprawka – cykl lekcji dla klasy 7 – lekcja 1 z 5
Temat lekcji	**Uważam, że… czy przypuszczam, że…? Teza, hipoteza, argument i przykład**
Czas	45 minut
Metody	rozmowa kierowana, sortowanie zdań, praca z tekstem, burza mózgów, karteczka na wyjście
Formy pracy	praca z całą klasą, praca w parach, praca indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy 1, kartki z sześcioma zdaniami do sortowania (zadanie 1), tablica podzielona na trzy kolumny

Cel ogólny

Poznanie i odróżnianie podstawowych pojęć tekstu argumentacyjnego: tezy, hipotezy, argumentu i przykładu.

Cele operacyjne – uczeń po lekcji:

- Uczeń definiuje tezę, hipotezę, argument i przykład.
- Uczeń odróżnia tezę od hipotezy i argument od przykładu w podanych zdaniach.
- Uczeń formułuje tezę i hipotezę do podanego tematu.
- Uczeń dobiera do tezy argument i przykład z życia lub z lektury.

Cele w języku ucznia

- Dowiesz się, czym różni się teza od hipotezy.
- Nauczysz się odróżniać argument od przykładu.
- Sformułujesz własną tezę i hipotezę do tematu rozprawki.

Wymagania z podstawy programowej

- **III.1.4** – wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych
- **III.1.5** – odróżnia przykład od argumentu
- **III.1.2** – gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi

Źródło: podstawa programowa z 2017 r. w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996) – obowiązuje w klasach 5–8 w roku szkolnym 2026/2027.

Kryteria sukcesu

- Potrafię wyjaśnić, czym różni się teza od hipotezy.
- Potrafię odróżnić argument od przykładu.
- Potrafię zapisać tezę i hipotezę do podanego tematu.
- Potrafię dobrać do tezy argument i przykład.

Przebieg lekcji

Czas	Faza	Co robi nauczyciel	Co robią uczniowie
0–6 min	Wejście: spór o przerwę	• Zapisuje na tablicy pytanie: „Czy przerwy w szkole powinny trwać dłużej?”. Prosi trzech uczniów o odpowiedź jednym zdaniem. • Pyta: „Która odpowiedź jest pewna, a która ostrożna? Po czym to poznajecie?”. Podaje temat i pytanie lekcji: „Jak zapisać swoje zdanie, żeby dało się go bronić?”.	• Odpowiadają, np. „Uważam, że tak, bo jesteśmy zmęczeni” albo „Chyba tak, ale nie wiem, czy zdążylibyśmy z lekcjami”. • Zauważają, że jedna wypowiedź stanowczo rozstrzyga, a druga tylko przypuszcza. • Zapisują temat i pytanie lekcji.

6–16 min	Cztery pojęcia	• Wyjaśnia na przykładzie z tablicy: teza – zdanie, którego bronimy („Uważam, że przerwy powinny być dłuższe”); hipoteza – przypuszczenie, które sprawdzamy („Przypuszczam, że dłuższe przerwy pomogłyby, ale to sprawdzę”); argument – odpowiedź na pytanie „dlaczego?”; przykład – konkretna sytuacja, która potwierdza argument. • Rysuje na tablicy schemat: teza ← argument ← przykład. Pyta: „Czy sam przykład wystarczy, żeby kogoś przekonać?”.	• Notują definicje i schemat w zeszycie. • Odpowiadają, np. „Nie, trzeba jeszcze powiedzieć, co z niego wynika”. • Podają własne przykłady argumentu i przykładu do tematu o przerwach.
16–28 min	Sortujemy zdania	• Poleca wykonać zadanie 1 w parach. Chodzi między ławkami i pyta pary: „Skąd wiecie, że to przykład, a nie argument?”. • Sprawdza odpowiedzi na forum i zapisuje je w trzech kolumnach na tablicy. Poleca wykonać zadanie 2.	• W parach przyporządkowują sześć zdań do kategorii (zadanie 1). • Uzasadniają, np. „»Scrooge po wizycie duchów pomaga rodzinie Cratchitów« to przykład, bo opisuje konkretne zdarzenie z książki”. • Samodzielnie wybierają hipotezę spośród czterech zdań (zadanie 2).
28–40 min	Piszę tezę i hipotezę	• Poleca wykonać zadanie 3: do tematu „Czy warto dotrzymywać obietnic?” zapisać tezę i hipotezę. Odczytuje dwie prace. • Poleca wykonać zadanie 4: dopisać argument i przykład do podanej tezy. Pyta: „Czy przykład potwierdza argument?”.	• Zapisują tezę i hipotezę, np. „Uważam, że warto dotrzymywać obietnic” oraz „Czy dotrzymywanie obietnic zawsze się opłaca? Przypuszczam, że tak, ale sprawdzę to na przykładach”. • Dopisują argument i przykład (zadanie 4), czytają je sąsiadowi i poprawiają.
40–45 min	Podsumowanie i karteczka na wyjście	• Wraca do pytania lekcji. Poleca wykonać zadanie 5 (karteczka na wyjście) i zbiera kartki.	• Oceniają prawdziwość trzech zdań o pojęciach (zadanie 5). • Mówią jednym zdaniem, czym różni się teza od hipotezy.

Typowe trudności uczniów

- Uczniowie zapisują hipotezę jako zwykłe pytanie, bez przypuszczenia („Czy warto dotrzymywać obietnic?"). Reakcja: pokaż, że hipoteza to pytanie i ostrożna odpowiedź („Przypuszczam, że…"), którą sprawdzimy w zakończeniu.
- Uczniowie podają przykład zamiast argumentu („bo Scrooge się zmienił"). Reakcja: pytanie kontrolne „Co z tego wynika dla każdego człowieka?" – odpowiedź na nie jest argumentem.
- Uczniowie piszą tezę, która nie odpowiada na pytanie z tematu. Reakcja: poproś o przeczytanie tematu i tezy jedno po drugim – teza ma być odpowiedzią tak albo nie z uzasadnieniem.

Ewaluacja lekcji

- Karteczka na wyjście: ilu uczniów poprawnie oceniło wszystkie trzy zdania?
- Zadanie 3: czy hipotezy zawierają przypuszczenie, a tezy jasne stanowisko?
- Zadanie 4: czy przykład potwierdza argument, a nie powtarza tezy?

PIERWSZA ŁAWKA

Karta pracy do lekcji 1

Uważam, że… czy przypuszczam, że…? Teza, hipoteza, argument i przykład

14 pkt
RAZEM

Imię i nazwisko ..... Data ..... Wynik: ..... / 14 pkt

Pamiętaj: Teza to stanowisko, którego bronisz. Hipotezę w zakończeniu sprawdzasz.

1 **Przyporządkuj zdania do kategorii. Wpisz je do tabeli.** ___ / 6 pkt

Uważam, że warto pomagać sąsiadom. Pomoc sprawia, że ludzie mogą na siebie liczyć.
Scrooge po wizycie duchów pomaga rodzinie Cratchitów.
Moim zdaniem kłótnie rzadko się opłacają. Długi spór zabiera ludziom spokój.
Cześnik i Rejent latami kłócą się o mur graniczny.

teza	argument	przykład

2 **Które zdanie jest hipotezą?** ___ / 1 pkt

A. Pieniądze nie dają szczęścia.

B. Czy pieniądze dają szczęście? Przypuszczam, że nie zawsze.

C. Szczęście to stan zadowolenia z życia.

D. Scrooge był bardzo bogaty.

3 **Zapisz jedną tezę i jedną hipotezę do tematu: „Czy warto dotrzymywać obietnic?”.** ___ / 2 pkt

4 **Dopisz do tezy jeden argument i jeden przykład.** ___ / 2 pkt

Teza: Uważam, że warto przyznawać się do błędów.

LEKCJA 2 Z 5 · TEKST ARGUMENTACYJNY I ROZPRAWKA – CYKL LEKCJI DLA KLASY 7

Argument – przykład – komentarz. Jak zbudować akapit, który przekonuje?

Lekcja 2 z 5. **Pytanie lekcji:** Jak zbudować akapit, który przekonuje? Uczniowie znają pojęcia teza, hipoteza, argument i przykład z lekcji 1.

Przedmiot	Język polski
Klasa	klasa 7
Cykl	Tekst argumentacyjny i rozprawka – cykl lekcji dla klasy 7 – lekcja 2 z 5
Temat lekcji	**Argument – przykład – komentarz. Jak zbudować akapit, który przekonuje?**
Czas	45 minut
Metody	porównywanie akapitów, układanie akapitu z rozsypanki, rozmowa kierowana, pisanie komentarza
Formy pracy	praca w parach, praca z całą klasą, praca indywidualna
Środki dydaktyczne	karta pracy 2, trzy akapity (karta, zadanie 1), rozsypanka zdań w kopertach (zadanie 3)

Cel ogólny

Kształcenie umiejętności tworzenia akapitu argumentacyjnego i wyprowadzania wniosku.

Cele operacyjne – uczeń po lekcji:

- Uczeń wymienia trzy części akapitu argumentacyjnego.
- Uczeń ocenia, który akapit przekonuje, i wskazuje błędy w pozostałych.
- Uczeń zapisuje komentarz i wniosek cząstkowy do podanego przykładu.
- Uczeń rozpoznaje rodzaje argumentów: odwołujące się do faktów, logiki i emocji.

Cele w języku ucznia

- Nauczysz się budować akapit: argument – przykład – komentarz.
- Dowiesz się, jak napisać wniosek, który zamyka akapit.
- Odróżnisz argument oparty na faktach od argumentu, który porusza uczucia.

Wymagania z podstawy programowej

- **III.1.6** – przeprowadza wnioskowanie jako element wywodu argumentacyjnego
- **III.1.3** – tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych
- **III.1.5** – odróżnia przykład od argumentu

Źródło: podstawa programowa z 2017 r. w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996) – obowiązuje w klasach 5–8 w roku szkolnym 2026/2027.

Kryteria sukcesu

- Potrafię wymienić trzy części akapitu argumentacyjnego.
- Potrafię wskazać, który akapit przekonuje, i uzasadnić wybór.
- Potrafię napisać komentarz zaczynający się od „Wynika z tego, że…”.
- Potrafię rozpoznać argument odwołujący się do faktów, logiki albo emocji.

Przebieg lekcji

Czas	Faza	Co robi nauczyciel	Co robią uczniowie
0–5 min	Wejście: przekonaj mnie	• Mówi: „Przekonajcie mnie jednym zdaniem, że warto czytać książki”. Zapisuje dwie odpowiedzi i pyta: „Co trzeba dodać, żebym naprawdę uwierzył?”. • Podaje temat i pytanie lekcji: „Jak zbudować akapit, który przekonuje?”.	• Podają argumenty, np. „Bo książki rozwijają wyobraźnię”. • Dopowiadają, że trzeba podać przykład i wyjaśnić, co z niego wynika. • Zapisują temat i pytanie lekcji.
5–15 min	Trzy akapity – który przekonuje?	• Poleca przeczytać trzy akapity (zadanie 1) i wybrać ten, który przekonuje. • Pyta: „Co jest nie tak z akapitem 1? A z akapitem 2?”. Zapisuje na tablicy schemat: argument – przykład – komentarz (wniosek).	• Czytają akapity, wybierają akapit 3 i uzasadniają wybór. • Nazywają błędy: akapit 1 streszcza zdarzenia, akapit 2 powtarza tezę bez przykładu. • Przykładowa odpowiedź ucznia: „W akapicie 3 jest argument, przykład z »Zemsty« i wniosek, co z tego wynika”.

15–25 min	Wniosek – słowa, które zamykają akapit	• Wyjaśnia: wniosek cząstkowy zamyka akapit, wniosek końcowy – całą pracę. Podaje zwroty: „Wynika z tego, że…”, „Skoro…, to…”, „Ta historia dowodzi, że…”. • Poleca wykonać zadanie 2: dopisać wnioski do dwóch przykładów.	• Zapisują zwroty w zeszycie. • Dopisują wnioski, np. „Wynika z tego, że wspólna praca daje lepsze wyniki niż samotna walka”. • Odczytują wnioski, a klasa sprawdza, czy wniosek wynika z przykładu.
25–35 min	Układam akapit z rozsypanki	• Rozdaje koperty z rozsypanką zdań. Poleca ułożyć akapit w kolejności (zadanie 3). • Pyta: „Dlaczego wniosek nie może stać na początku?”.	• W parach układają zdania i wpisują kolejność numerami. • Odpowiadają, np. „Bo wniosek wynika z przykładu, więc musi być po nim”.
35–41 min	Fakty, logika, emocje	• Wyjaśnia trzy rodzaje argumentów na przykładach: odwołanie do faktu („W naszej szkole w bibliotece jest ponad 3000 książek”), do logiki („Skoro ćwiczymy pisanie, to piszemy coraz lepiej”), do emocji („Pomyśl, jak przykro jest czekać na przeprosiny”). • Poleca wykonać zadanie 4.	• Dopasowują argumenty do rodzajów (zadanie 4). • Podają własny argument odwołujący się do emocji.
41–45 min	Podsumowanie	• Wraca do pytania lekcji. Prosi o wykonanie zadania 5 i odczytanie dwóch odpowiedzi.	• Zapisują z pamięci trzy części akapitu argumentacyjnego (zadanie 5). • Mówią, który zwrot zamykający akapit wykorzystają w rozprawce.

Typowe trudności uczniów

- Uczniowie piszą komentarz, który tylko powtarza przykład innymi słowami. Reakcja: komentarz zaczyna się od „Wynika z tego, że…” i mówi o wszystkich ludziach, nie tylko o bohaterze.
- Uczniowie przeładowują akapit kilkoma przykładami bez komentarza. Reakcja: jeden akapit – jeden argument, jeden lub dwa przykłady i zawsze komentarz.
- Uczniowie mylą argument logiczny z emocjonalnym. Reakcja: argument logiczny ma budowę „skoro…, to…”, emocjonalny porusza uczucia odbiorcy.

Ewaluacja lekcji

- Zadanie 1: ilu uczniów wskazało akapit 3 i trafnie nazwało błąd innego akapitu?
- Zadanie 2: czy wnioski wynikają z przykładów?
- Zadanie 5: czy uczniowie pamiętają kolejność argument – przykład – komentarz?

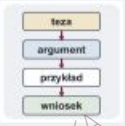

Karta pracy do lekcji 2

Argument – przykład – komentarz. Jak zbudować akapit, który przekonuje?

14 pkt
RAZEM

Imię i nazwisko ..... Data ..... Wynik: ..... / 14 pkt

Pamiętaj: Akapit: argument – przykład – komentarz. Wniosek zamyka akapit.

1 Przeczytaj akapity z rozprawek uczniów i wykonaj zadania. ___ / 3 pkt

Trzy akapity o sporze

Akapit 1. Spór niszczy szczęście. W „Zemście” Rejent każe naprawiać mur. Cześnik się wścieka. Potem posyła Papkina z wyzwaniem. Potem Wacław przychodzi do Klary. Potem jest zamieszanie. Na końcu wszyscy się godzą.

Akapit 2. Kłótnie są złe, bo są złe. Wszyscy to wiedzą. Dlatego nie warto się kłócić.

Akapit 3. Długi spór często krzywdzi ludzi, którzy w nim nie uczestniczą. W „Zemście” Klara i Wacław kochają się, lecz są krewnymi skłóconych sąsiadów. Cześnik i Rejent bardziej dbają o wygraną niż o szczęście młodych. Wynika z tego, że uparty spór dorosłych może zabrać szczęście innym.

Tekst własny autorów materiału

1.1 Który akapit jest zbudowany poprawnie? ___ / 1 pkt

A. akapit 3 **B.** akapit 1 **C.** akapit 2 **D.** żaden

1.2 Uzasadnij swój wybór. Wskaż błąd w **jednym** z pozostałych akapitów. ___ / 2 pkt

2 Dopisz wniosek do każdego przykładu. Zacznij od słów „Wynika z tego, że…”. ___ / 2 pkt

1. Drużyna z naszej klasy wygrała turniej, choć nie miała najlepszego zawodnika – wszyscy grali do siebie.
2. Kasia przeprosiła koleżankę za plotkę i po tygodniu znów usiadły razem w ławce.

3 **Ułóż zdania w kolejności, aby powstał akapit argumentacyjny. Wpisz numery 1–4.**

___ / 4 pkt

1. _____ Na przykład Wacław i Klara w „Zemście” długo nie mogą się pobrać, bo ich rodziny są skłócone.
2. _____ Po pierwsze, uparty spór dorosłych krzywdzi także młodych.
3. _____ Wynika z tego, że kłótnia rzadko dotyczy tylko tych, którzy się kłócą.
4. _____ Dopiero zgoda Cześnika i Rejenta kończy kłopoty młodych.

4 **Dopasuj do każdego argumentu jego rodzaj. Wpisz odpowiednią literę.**

___ / 3 pkt

1. „Skoro ćwiczymy pisanie, to piszemy coraz lepiej.”	a) odwołanie do faktów
2. „Pomyśl, jak przykro jest czekać na przeprosiny.”	b) odwołanie do logiki
3. „W naszej szkole w bibliotece jest ponad 3000 książek.”	c) odwołanie do emocji

1 ____ 2 ____ 3 ____

5 **Wypisz z pamięci trzy części akapitu argumentacyjnego w odpowiedniej kolejności.**

___ / 2 pkt

_____

_____

PIERWSZA ŁAWKA

		„Jak sprawić, żeby lektura dowodziła mojej tezy?”.	wynika”.
5–17 min	„Zemsta”: mur graniczny	• Prosi ucznia o odczytanie fragmentu z aktu I z odpowiednią intonacją (zadanie 1). Przypomina, że Cześnik i Rejent mieszkają w jednym starym zamku, podzielonym murem granicznym. • Pyta: „Jaki argument można poprzeć tym fragmentem? Jak to opisać w dwóch zdaniach?”. Poleca wykonać zadania 1.1–1.2.	• Czytają fragment, wskazują wykrzyknienia i powtórzenia („Mur graniczny!”) jako znak gniewu. • Proponują argument, np. „Gniew sprawia, że człowiek przestaje rozsądnie myśleć”. • Wykonują zadania 1.1–1.2.
17–29 min	„Balladyna”: plama na czole	• Odczytuje fragment z aktu II (zadanie 2). Przypomina sytuację: wdowa radzi Kirkorowi, by poślubił tę z córek, która pierwsza przyniesie pełny dzban malin. • Pyta: „Co oznacza plama na czole? Jakiego argumentu dowodzi ta scena?”. Poleca wykonać zadania 2.1–2.2.	• Wyjaśniają, że plama jest znakiem winy, której nie da się zmyć. • Przykładowa odpowiedź ucznia: „Ta scena dowodzi, że zbrodnia nie daje spokoju sumieniu”. • Wykonują zadania 2.1–2.2.
29–38 min	Poluję na błędy rzeczowe	• Poleca wykonać zadanie 3: poprawić błędy rzeczowe w zdaniach uczniów. Przypomina, że błędy rzeczowe (np. pomylone imiona, wymyślone wydarzenia) obniżają ocenę za kompetencje literackie. • Pyta: „Gdzie to jest w tekście?” przy każdej poprawce.	• W parach poprawiają zdania, sprawdzając w egzemplarzach lektur. • Odczytują poprawki, np. „Balladyna zabija Alinę, nie Kirkora, w czasie zbierania malin”.
38–45 min	Podsumowanie: bank przykładów	• Poleca wykonać zadanie 4. Zapisuje na arkuszu bank przykładów: argument – przykład z lektury. • Prosi, by każdy zaznaczył dwa przykłady, które wykorzysta w rozprawce.	• Uzupełniają tabelę (zadanie 4) i podają propozycje do banku. • Mówią, do jakiego argumentu pasuje wybrany przykład.

Typowe trudności uczniów

- Uczniowie streszczają cały utwór. Reakcja: limit trzech zdań na przykład i obowiązkowe zdanie komentarza („Ta historia dowodzi, że…”).
- Uczniowie mylą fakty, np. sądzą, że Balladyna zabija siostrę z zazdrości o Grabca albo że w „Zemście” Rejent burzy mur. Reakcja: pytanie „Gdzie to jest w tekście?” i sprawdzenie w egzemplarzu.
- Uczniowie dobierają przykład, który nie pasuje do argumentu. Reakcja: pytanie kontrolne „Co ten przykład udowadnia?”.

KARTKA KONTROLNA DO OCENY KOLEŻEŃSKIEJ (skopiuj dla każdego ucznia)

Pytanie kontrolne	Tak / Nie	Gdzie (akapit)
Czy we wstępie jest teza albo hipoteza zgodna z tematem?		
Czy są co najmniej dwa argumenty, każdy w osobnym akapicie?		
Czy każdy argument ma przykład i komentarz (wniosek)?		
Czy przykład z lektury obowiązkowej dowodzi argumentu, a nie streszcza?		
Czy jest drugi utwór literacki?		
Czy fakty z lektur są poprawne?		
Czy akapity łączą wyrażenia porządkujące (np. ponadto, wynika z tego)?		
Czy styl jest oficjalny – bez potocyzmów?		
Czy zakończenie potwierdza tezę albo sprawdza hipotezę?		
Czy tekst ma co najmniej 200 wyrazów?		

Dwie mocne strony: …… Jedna wskazówka: ……

Przebieg lekcji

Czas	Faza	Co robi nauczyciel	Co robią uczniowie
0–8 min	Za co są punkty?	• Wypisuje na tablicy osiem kryteriów i ich punktację (dodatek). Podkreśla trzy zasady: co najmniej 200 wyrazów, odwołanie do lektury obowiązkowej, forma zgodna z poleceniem. • Pyta: „Co się stanie, gdy w rozprawce nie będzie żadnej lektury obowiązkowej?”. Podaje pytanie lekcji: „Jak napisać rozprawkę, która zdobędzie punkty?”.	• Notują kryteria. • Odpowiadają: „Cała praca dostaje 0 punktów”.

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Tekst argumentacyjny i rozprawka – cykl 5 lekcji: scenariusze, karty pracy, sprawdzian, powtórka, klasa 7

Podgląd pokazał 12 z 46 stron. Pełna wersja: 46 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- plan cyklu i wskazówki dla nauczyciela: jak przygotować i przeprowadzić lekcje oraz jak oceniać
- Lekcja 1 (45 min): Uważam, że… czy przypuszczam, że…?
- Lekcja 2 (45 min): Argument – przykład – komentarz.
- Lekcja 3 (45 min): Lektura jako dowód.
- Lekcja 4 (45 min): Wstęp, rozwinięcie, zakończenie.
- Lekcja 5 (45 min): Piszę i poprawiam rozprawkę według kryteriów egzaminu ósmoklasisty – pełny scenariusz (cele, wymagania z podstawy programowej, kryteria sukcesu, przebieg minuta
- sprawdzian w dwóch grupach (A i B, po 26 pkt) oraz klucz odpowiedzi i zasady oceniania do wszystkich kart.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/cykl-lekcji-jezyk-polski-tekst-argumentacyjny-i-rozprawka-klasa-7